

Tudi na Kobarškem, tako kot drugod po Sloveniji, ljudje morajo častiti komunistične »narodne heroje«.

»Ljudska oblast« na Kobarškem

IVO ŽAJDELA

Pisal sem že, da so partizani na Kobarškem ubijali ljudi prav tako množično in neusmiljeno kot povsod drugje. Primorska ni bila »nekaj posebnega« ali »drugačnega«. Komunisti so bili komunisti, njihova paravojska pa povsod enaka. Ne samo med vojno, tudi po njej so tod izvajali najhujše oblike nasilja.

V Reporterju sem pisal (šest nadaljevanj med 13. februarjem in 20. marcem 2017), da so partizani med drugo svetovno vojno na Kobarškem umorili mnoge ljudi, civiliste, »nezveste« partizane, »dezerterje«, ženske, mlada dekleta in celo več članov ene družine (Lavrenčičeve oziroma Licjotove iz Logjev pri Breginju). V veliki večini so jih ubijali posamezniki ali skupine v brezumnih izpadih nasilja.

Neustrezna terminologija

Morda je kakšna partizanska »komanda« koga med njimi tudi »obsodila« na smrt in potem umorila. Toda ob tem je treba vedno znova opozarjati ljudi, da naj bodo posebej pozorni na to skrajno neustrezno terminologijo. Partizani niso mogli nikoli nikogar »obsoditi« na smrt, ker je šlo za popolno-

ma nelegitimno in nelegalno paravojsko, ki jo je ustanovila in vodila komunistična partija. Politična stranka torej, in s tem so bili partizani tipična (para)vojska politične stranke. Ta je stremela le k enemu cilju – uničevati dotedanjo tradicionalno oblast in z revolucijo (nasiljem) priti na oblast, ki bo že v načelu totalitarna. Seveda je potem takšna tudi bila. Vse drugo, »upor« (proti okupatorju), »osvobodilnost« (»naroda«) so bile politične floskule, s katerimi so prikrivali svojo naravo in početje, predvsem pa pridobivali simpatizerje in zagovornike uporništv. Tisoče in tisoče so jih dobili na te limanice.

Mit o uporništvu

Tudi pri tem lahko vidimo, kako je človeška pamet omejena. Še danes nekatere, tudi vrhunski izobraženci negujejo le-

pi mit o uporništvu. Tudi zato, ker da je bilo v slovenskem primeru zaradi sovražne in nasilne okupacije nujno, kar je nekoliko seveda bilo, da se je okupatorju treba upirati. Toda ne razlikovati od te nujnosti smotrnosti, racionalnosti in človečnosti je tipična slepota človeka. Še huje je pri tej slepoti to, da je vendar vsak lahko jasno videl (danes pa sploh), da so komunisti med vojno zlorabili tri velike stvari: najprej okupacijo z vso njeno težko specifično kot domoljubna čustva in vrednoto dostojanstva (svojega in drugih).

Sodstvo ali zločini

V zadnjih letih je bilo objavljenih precej besedil o tako imenovanem partizanskem »sodstvu«. Sicer je večina avtorjev tudi omenila, da je bilo to sodstvo pravno zelo pomanjkljivo (dokazni postopek, ne-

možnost obrambe). Toda to so le tu in tam omenili, v 99 odstotkih pa so ga opisovali kot resno temo. Še legitimnosti in legalnosti mu niso oporekali.

Znanih je precej konkretnih primerov partizanskih »sojenj«. Toda prav vsi nam prikazujejo, da je šlo za »sojenje« le v farsični obliki. Tisto, kar pa je pri tem najpomembnejše, pa je, da ne med vojno in tudi ne v mesecih po njej komunisti niso imeli nikakršne legitimnosti, prav tako ne legalnosti, da bi lahko komurkoli sodili.

Noro je, da so sodniki vrhovnega sodišča še nedavno pisali o tem, kako da je bil t. i. kočevski proces leta 1943 pravno legalen in politično legitimen. Prav vse, kar so zapisali s tem v zvezi v svoji sodbi, je pogovor zločina in zločincev.

Kdaj spomenik »sodnikom«?

Ali: kako lahko kdorkoli (preprost človek, izobraženec ali pravnik) ne pozna naše nedavne zgodovine, ko pa je bilo v zadnjih 30 letih o njej napisanih in objavljenih izjemno veliko kakovostnih prispevkov. Ti prispevki nam zelo jasno in z neštetimi konkretnimi primeri prikazujejo, da je bila partizanska vojska le paravojska političnega spačka, imenovanega komunistična partija, ki je izvajala nepopisno nasilje nad ljudmi. Rop in grožnje so bile stalnica, umorili so na desettisoče Slovencev, mnoge na najbolj grozovite načine. Na oblast so komunisti prišli z neizmernim nasiljem.

Oblast so potem 45 let vzdrževali z okrutnim udbaškim režimom, ki je sistematično teptal človekove pravice. Neki sodniki (in to celo vrhovni) pa se gredo v svoji sodbi nekakšno intelektualno in pravno povsem depasirano kvaziargumentacijo o legalnosti »kočevskega procesa«. Glede na to, da so na tem »procesu« »obsodili« na smrt veliko ljudi (še veliko več pa so jih umorili v zakulisju te zločinske pravne farse), je to sramotno »pravno« nasilje vrhovnih sodnikov čisti zagovor zločina in zločincev.

Ker je Slovenija preplavljena s spomeniki zločincem, lahko zdaj enega postavimo tudi tem »sodnikom«. Tako poteptati pravo in tako poteptati svoje dostojanstvo, je res dosežek, vreden bitja, ki se imenuje človek. Ampak kaj, saj takšne dosežke gledamo vsak dan na odprti sceni – že 80 let.

Partizanske ugrabitve

V *Partizanskem dnevniku* so 17. decembra 1944 komunisti zapisali (in se s tem pohvalili), da je KM (to je komanda mesta) Kobarid pri tekmovanju pri mobilizaciji moških za partizane in iskanju skrivačev imela velik uspeh, saj jim je uspelo mobilizirati kar 28 moških in dva skrivača. Ja, še danes, 75 let po teh dogodkih, je za marsikoga to (bilo) nekaj normalnega. Torej to, da so partizani »mobilizirali« ljudi. Vsaka mobilizacija je nasilno dejanje nad posa-

meznikom. Partizanska pa je bila sploh to, tudi zato, ker so bili partizani kot komunistična paravojska v bistvu teroristična organizacija, ki ni imela nobenega mandata, ne legitimnosti in ne legalnosti. Njihovo početje je bilo zato čisto nasilje in zločin, »mobilizacije« so bile tipične ugrabitve.

Kot so zapisali v *Primorskem oziroma Partizanskem dnevniku*, so pri tem početju celo tekmovali.

Lažnive floskule

Propartizanska literatura nam na veliko govori o tem, da so partizani leta 1944 (in tudi že prej) »mobilizirali« (ugrabili) vsakega moškega, ki je bil vsaj načelno fizično zdrav. Te »mobilizacije« so bile množične, nasilne in neusmiljene. Posameznik ni imel nobenih pravic, enostavno so ga ugrabili in uporabili za sužnija (nošnja vojaškega materiala), ki naj se bojuje in ubija »sovražnika«. Pri komunističnih partizanih niti nasprotnika ni bilo, bil je le »sovražnik«, ki ga je (bilo) treba kakorkoli uničiti.

Iz gradiva, ki ga je pred leti na Kobariškem zbral Ivan Rutar, upokojeni učitelj, bom v nadaljevanju osvetlili še več primerov umorov in drugega nasilja (tudi »pravnega«) nad ljudmi po vojni. Komunisti so z nasiljem in zločini nadaljevali. Konec vojne je bil le formalnost, »osvoboditev«, »svoboda« in »mir« pa lažnive floskule.

Umori »ljudske oblasti«

Matija Koren iz Drežnice se je takoj po končani vojni v prvi polovici maja 1945 javil »ljudski oblasti«, da se je vrnil od domo-

brancev, kamor da so ga ti prisilno mobilizirali. Toda ta »ljudska oblast« ga je umorila. Če bi se javil zavezniški vojaški upravi, se mu ne bi zgodilo nič žalega. Takratni komandir tedanje ljudske milice v Kobaridu Janko Manfreda je izjavil, da »je že tam, kjer mora biti«. Domači so čutili, da nekaj ni v redu in začeli so sumiti na najhujše, da so ga zaprli, ker je bil pri domobranci. Ker ga sumljivo dolgo ni bilo domov, se je med ljudmi začelo šušljati, da partizani ubijajo vse domobrancelje in jih mečejo v jame ali zakopljejo na skrivnih krajih.

Na prisilnem delu

Žrtev povojnega nasilja je bil tudi Matijev brat Jožef Koren (1917–1980), ki so ga od doma nasilno odgnali na prisilno delo v Kočevje in na gradnjo Litostroja v Ljubljani. Domači vse do prihoda domov leta 1950 več kot dve leti sploh niso vede-

Spomenik komunistične »NOB« z rdečo zvezdo, vgrajen v fasado cerkve na Idriškem pri Kobaridu.

li, kje je in kaj je z njim. Bili so prepričani, da so ga ubili, tako kot so brata Matijo.

Po vrnitvi domov je bil popolnoma spremenjen. Iz veselega človeka se je spremenil v vase zaprtega in le redko so ga srečali na vasi. Sovaščani so se spraševali, kaj je s Pepijem Kaptanhovim, kot so mu rekli po domače. Po nekaj letih se je začel vračati med ljudi, vendar se je začel tudi opijati. Nikoli v pogovoru ni omenil, kaj je doživel. Pepijev brat Milan je ženi govoril, da če se ne bo spremenil, se bo še obesil, in da dobro, da imajo vsaj konja, s ka-

Vsak je lahko jasno videl (danes pa sploh), da so komunisti med vojno zlorabili tri velike stvari: najprej okupacijo z vso njeno težko specifikko kot domoljubna čustva in vrednoto dostojanstva (svojega in drugih ljudi).

terim rad dela in se vsaj z njim pogovarja.

Ali to ni bilo nič?!

Kaj, ali mar pravkar opisano ni bilo nič, sprašujem »sodnike« vrhovnega sodišča Damijana Florjančiča, Majo Tratnik in Vesno Žalik ter druge podobne »ljudi«, ki razmišljajo, se obnašajo in živijo enako nečloveško, arogantno, ignorantsko do temeljne resnice, pravice, poštenja, dostojanstva?!

Zato, Damijan Florjančič, Maja Tratnik in Vesna Žalik, preberite kdaj kaj o tem. Res je tovrstnega pisanja o partizanskih zločinih zelo veliko, toda služba, ki jo opravljate, pomeni, da nekaj morate tudi vedeti. Ne pa biti ignoranti resnice in pravice, kot ste se pokazali v sodbi v primeru Viktorja Habiča. ■

Nadaljevanje prihodnjič